

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

ชมาพร รักจรรยาบรรณ¹

ศิริณา จิตต์จรัส²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ความต้องการ และปัญหาการรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน 2) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่ทำงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน และ 3) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ 1) ผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน จำนวน 219 คน โดยใช้แบบสอบถาม และ 2) สัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรต้นแบบด้านผู้สูงอายุ คือ บริษัทเบญจมิตรบรรจุกัมภ์ จำกัด ส่วนกลุ่มทดลอง คือ ผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน จำนวน 14 คน

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการรู้เท่าทันสุขภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.33) ส่วนความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะวัฒนธรรม แบบแผนการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ 2) ด้านทักษะการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรค 3) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อ 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว และองค์กร ที่สนับสนุนดูแลสุขภาพ และ 5) ด้านทักษะการตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพ ชุดกิจกรรม Good fine สบายดี : 5 วิธีสุขภาพดี สมวัย ประกอบด้วย 1) กิจกรรมพฤติกรรมดี ชีวิตมีสุข 2) กิจกรรมดูแลดี ป้องกันโรค 3) กิจกรรมเข้าถึง รู้ได้ ใช้เป็น 4) กิจกรรมแข็งแรงไปด้วยกัน และ 5) กิจกรรมแนวทางดี ทำตลอด ผลการทดลอง พบว่า หลังเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มทดลองมีคะแนนทดสอบสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีระดับความพึงพอใจต่อการร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.37)

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้, การรู้เท่าทันสุขภาพ, ผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

¹ นักศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES TO ENHANCE HEALTH LITERACY OF ELDERLY OF PRIVATE BUSINESS ORGANIZATIONS

SAMAPORN RAGCHANYABAN³

SIRINA JITCHARAT⁴

Abstract

The purposes of this research aim to; 1) study the conditions, needs and problems of learning about Health Literacy among elderly of private business organizations 2) develop learning activities to promote knowledge of Health Literacy amongst the elderly within private business organizations and 3) study the results of these Health Literacy learning activities amongst the elderly within private business organizations. The sample groups in this study is 1) the elderly within private business organizations consisted of 219 persons by questionnaire and 2) interviewing Executives and elderly who work in organizations for the elderly such as Benjamit Packaging Company Limited. From the experimental group, there were 14 elderly people from private business organizations.

Research findings were as follows: The overall of Health Literacy was at a high level. ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.33) With regard to the need for learning activities, knowledge about Health Literacy amongst the elderly of private business organizations consists of 5 areas: 1) Culture skills, lifestyle patterns, and health risk behavior. 2) Health care and prophylactic. 3) Technology and media skills 4) Disease relations between families that support health care and 5) decision-making regarding correct health practices. Good activity: 5 ways to be healthy, consisting of 1) Good Behavior activities 2) Good care activities 3) Good technology activities 4) Good relationship activities and 5) Good self-reliance activities. The results showed that the participants in the activity group had higher test scores after participation. Statistically significant activities with levels of 0.05 and with a satisfactory level of participation in activities high level ($\bar{X} = 3.92$, S.D.0.37)

Keywords: learning activities, Health Literacy, elderly of private business organizations

³ Doctor of Education, Lifelong Education and Human Development, Faculty of Education, Silpakorn University

⁴ Associate Professor Dr. Department of Lifelong Education, Faculty of Education, Silpakorn University

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

ชมาพร รักจรรยาบรรณ⁵ศิริณา จิตต์จรัส⁶

บทนำ

สถานการณ์สังคมสูงวัยเป็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางประชากรที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุเรียบร้อยแล้ว โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556) ได้คาดประมาณประชากรประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (super-aged society) คือมีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมดโดยพบว่าในปี พ.ศ. 2583 ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวนสูงถึง 20.5 ล้านคนหรือเป็นสัดส่วนร้อยละ 32.1 ของประชากรไทยทั้งหมด

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในมุมมองเศรษฐกิจด้านกำลังแรงงาน จะมีผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น ผลจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560) พบว่า มีผู้สูงอายุที่ทำงานจำนวน 4.06 ล้านคน จากจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 11.35 ล้านคน โดยภาพรวมจากรายงานผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560) พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุทำงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน จำนวน 495,144 คน เนื่องจากการจ้างงานในภาคเอกชนของไทยไม่ได้มีการกำหนดเกี่ยวกับอายุเกษียณที่เป็นทางการไว้โดยกฎหมาย มีเพียงการกำหนดเกณฑ์อายุที่เกิดสิทธิของสิทธิประโยชน์ประกันสังคม กรณีชราภาพ ไว้ที่อายุ 55 ปีบริบูรณ์ไว้เท่านั้น

อย่างไรก็ตามแม้ว่าประเทศไทยจะมีนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการจ้างงานของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน แต่เท่าที่ผ่านมาพบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาเกี่ยวกับการทำงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชนอยู่หลายด้าน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) เช่น ผู้สูงอายุประสบกับปัญหาความไม่ปลอดภัยในการทำงาน โดยผู้สูงอายุที่ทำงานทั้งเพศชาย และเพศหญิง ส่วนใหญ่มีปัญหาการได้รับสารเคมีเป็นพิษ รองลงมาเป็นเครื่องจักรเครื่องมือที่เป็นอันตราย และประสบกับปัญหาสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยพบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาในเรื่องอิริยาบถในการทำงาน (ไม่ค่อยเปลี่ยนลักษณะท่าทางในการทำงาน) และจากการศึกษาของบรรลุ ศิริพานิช (2553) เรื่องสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาในด้านการดูแลสุขภาพตนเอง มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองไม่เหมาะสม เช่น การรับประทานอาหาร ผู้สูงอายุมักพบปัญหาจากการขาดวิตามิน เช่น วิตามินบีหนึ่งทำให้เกิดโรคเหน็บชา ขาดวิตามินบีสิบเอ็ดซึ่งเป็นเพราะผู้สูงอายุรับประทานอาหารไม่เพียงพอหรือรับประทานอาหารซ้ำๆ เป็นเวลานาน

⁵ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาดูแลชีวิตและการพัฒนามนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

⁶ รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการศึกษาดูแลชีวิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น มีอายุยืนยาวขึ้น และมีโรคภัยไข้เจ็บมากขึ้นด้วย เพราะเกิดจากการมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสมในการดำรงชีวิตประจำวัน สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ เพื่อไม่ให้ผู้สูงอายุเกิดโรค ความเจ็บป่วย และมีสุขภาพที่ดีขึ้น จึงจำเป็นที่ผู้สูงอายุต้องดูแลสุขภาพตนเองได้ หรือที่เรียกว่ามีการรู้เท่าทันสุขภาพ (Health literacy) คือ การพัฒนาทักษะทางสุขภาพที่ถูกต้องเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) (1998) ได้ให้ความหมายของการรู้เท่าทันสุขภาพ (Health literacy) ว่าเป็นทักษะทางปัญญา และทักษะทางสังคมของบุคคล ที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจและสมรรถนะที่จะเข้าถึง เข้าใจ และใช้ข้อมูลข่าวสาร และบริการสุขภาพเพื่อส่งเสริมและดำรงรักษาสุขภาพตนเองให้ดีขึ้น ซึ่งจากความหมายของการรู้เท่าทันสุขภาพ (Health literacy) มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์สุขภาพ ครอบคลุมถึงการกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของบุคคลด้วยการใช้ทักษะ และความสามารถทางปัญญา และทักษะการปฏิสัมพันธ์ในการเข้าถึง ทำความเข้าใจ และประเมินข้อมูลข่าวสาร และบริการสุขภาพที่ได้รับจากสื่อสุขภาพในรูปแบบต่างๆ ในสภาพแวดล้อมรอบด้าน ซึ่งทำให้บุคคลนั้นเกิดการจูงใจตนเองให้มีการตัดสินใจเลือกวิถีทางในการดูแลสุขภาพตนเอง พร้อมจัดการสุขภาพตนเอง และเงื่อนไขสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันโรค และคงรักษาสุขภาพที่ดีของตนเองจากข้อมูลต่างๆ จะเห็นได้ว่าการให้การศึกษาแก่ผู้สูงอายุในเรื่อง การรู้เท่าทันสุขภาพ (Health literacy) เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการศึกษาของวรรณศิริ นิลเนตร (2557) ศึกษาเรื่องความฉลาดทางสุขภาพของผู้สูงอายุไทยในชมรมผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และ Gazmararian et al. (1999) ศึกษาการรู้เท่าทันสุขภาพของผู้ป่วยสูงอายุที่อยู่ในโครงการสวัสดิการสังคม พบว่า กลุ่มตัวอย่างวัยสูงอายุมีการรู้เท่าทันสุขภาพต่ำ ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางสุขภาพ จากนั้นควรมีการวัดระดับความฉลาดทางสุขภาพซ้ำเพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ เนื่องจากการรู้เท่าทันสุขภาพ (Health literacy) จะมีผลโดยตรงทำให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมด้านสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง ทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดีขึ้น มีพฤติกรรมในการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพที่ถูกต้อง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

จากปัญหา สถานการณ์ และเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน เพื่อเป็นการส่งเสริมความรู้ ความสามารถ และทักษะของผู้สูงอายุ ในการใช้ทักษะพื้นฐานเพื่อค้นหา ทำความเข้าใจ ประเมินข้อมูล และการตัดสินใจในการนำข้อมูลทางสุขภาพไปใช้ รวมทั้งการเกิดทักษะในการปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ ข้อมูลทางสุขภาพ จนเกิดการปฏิบัติตนและประยุกต์ใช้ข้อมูลในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมในการส่งเสริมและคงไว้ซึ่งการมีสุขภาพดี เนื่องจากการส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพเป็นวิถีทางหนึ่งในการเพิ่มพลังให้กับประชาชนในการตัดสินใจเลือกและปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพ และชีวิตความเป็นอยู่ ดังนั้นหากประชากรกลุ่มผู้สูงอายุสามารถแสวงหาและเพิ่มพูนความรู้ที่ถูกต้อง และนำความรู้ที่ได้ออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จะก่อให้เกิดพลังภายในกลุ่มสามารถ ต้านทานหรือจัดการควบคุมอิทธิพลจากสิ่งเร้าต่างๆ อันเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพในบริบทที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ ผู้สูงอายุก็จะมีภูมิคุ้มกัน

ด้านสุขภาพที่สร้างขึ้นมาจากความรอบรู้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพของตนเอง และพึงพาระบบบริการสุขภาพน้อยลง และเนื่องจากการเรียนรู้ของผู้สูงอายุนั้นแตกต่างจากวัยอื่นๆ โดยผู้สูงอายุนั้นสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และคาดหวังว่าการตัดสินใจเรียนจะได้รับการตอบสนองที่ดี ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุจึงต้องสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นฐานของผู้สูงอายุแต่ละคน (Knowles, 1984) จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดผู้วิจัยจึงพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน โดยใช้วิธีการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียน โดยมุ่งหมายในการเสริมสร้างและนำความรู้ประสบการณ์ของผู้เรียนมาใช้ให้สอดคล้องกับความจำเป็น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองไปตลอดชีวิต ซึ่งผลการวิจัยจะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ อีกทั้งยังช่วยให้คงไว้ซึ่งบทบาทของผู้สูงอายุในการเป็นพลัดแทนประชากรวัยแรงงานของประเทศที่มีแนวโน้มลดจำนวนลง และเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการ และปัญหาการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพ ให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่ทำงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน
3. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะวัฒนธรรม แบบแผนการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ 2) ด้านทักษะการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรค 3) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อ 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว และองค์กร ที่สนับสนุนดูแลสุขภาพ และ 5) ด้านทักษะการตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพ ความต้องการ และปัญหาการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน มีดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือ ผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ที่ได้รับการยอมรับจากกระทรวงแรงงาน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ ว่าเป็นองค์กรต้นแบบด้านการจ้างงานผู้สูงอายุ จำนวน 484 คน จาก 14 องค์กร

2. ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ฝ่ายบุคคล และผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ที่ได้รับการยอมรับจากกระทรวงแรงงาน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ ว่าเป็นองค์กรต้นแบบด้านการจ้างงานผู้สูงอายุ

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือ ผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ที่ได้รับการยอมรับจากกระทรวงแรงงาน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ ว่าเป็นองค์กรต้นแบบด้านการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยใช้สูตรของ Taro Yamane จาก ผู้สูงอายุที่ทำงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน จำนวน 484 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้สูงอายุที่ทำงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน จำนวน 219 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ฝ่ายบุคคล และผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ที่ได้รับการยอมรับจากกระทรวงแรงงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ ว่าเป็นองค์กรต้นแบบด้านการจ้างงานผู้สูงอายุ ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นลักษณะ บุคลากรหลายระดับชั้น ทั้งในระดับผู้บริหาร ฝ่ายบุคคล และผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ที่มีความสนใจในการให้สัมภาษณ์ข้อมูล และมีคุณสมบัติ หรือมีความสามารถสะท้อนถึงประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพได้โดยไม่มีการปิดบัง ซ่อนเร้น ตามข้อมูลที่เป็นความจริง จำนวน 5 คน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ได้แก่ ผู้สูงอายุที่ทำงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชนทั้งที่ได้รับการยอมรับ ว่าเป็นองค์กรต้นแบบด้านการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง คือ บริษัทสามมิตรมอเตอร์ส์แมนูแฟคเจอร์ จำกัด (มหาชน) จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 14 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ความต้องการ และปัญหาการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน (Research 1) ใช้วิธีการทั้งเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม และเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรต้นแบบด้านผู้สูงอายุ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน (Development 2) โดยการประยุกต์แนวคิดการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบของ Boone มาใช้ในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (Research 2) เป็นการดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้วางไว้ กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ (Development 2) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมีการประเมินผลการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน มีการประเมินผลความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ รวมทั้งมีการประเมินชุดกิจกรรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการจัดทำข้อเสนอแนะและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพ ความต้องการ และปัญหาในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

1. ผลการสำรวจสภาพ การรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

การสำรวจสภาพ การรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีสภาพการรู้เท่าทันสุขภาพด้านทักษะการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรค ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.45) และด้านทักษะวัฒนธรรม แบบแผนการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.43) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อ ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.68) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว และองค์กร ที่สนับสนุนดูแลสุขภาพ ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.57) และด้านทักษะการตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพ ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.48) อยู่ในระดับปานกลาง

2. การศึกษาความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

ผลการศึกษาความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะวัฒนธรรม แบบแผนการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ 2) ด้านทักษะการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรค 3) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อ 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว และองค์กร ที่สนับสนุนดูแลสุขภาพ และ 5) ด้านทักษะการตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการ

รู้เท่าทันสุขภาพที่ผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชนชื่นชอบมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ร้อยละ 42.9 การฝึกปฏิบัติ 20.5 การเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ และการอภิปรายกลุ่ม ร้อยละ 7.3 ซึ่งช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชนสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ 3 อันดับแรก คือ ช่วงเย็นหลังเลิกงาน (16.00 – 18.00 น.) ร้อยละ 34.2 ช่วงวันหยุดงาน วันเสาร์ อาทิตย์ ร้อยละ 33.3 และช่วงเช้าก่อนทำงาน (8.00 – 9.00 น.) ร้อยละ 16.4

3. ผลการศึกษาปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

ผลการสำรวจปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน พบว่า ผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน มีปัญหาจากการทำงาน ปัญหาความไม่ปลอดภัยจากการทำงาน และปัญหาจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ตอนที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบของ Boone มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา กิจกรรม ประกอบด้วย 1) ขั้นการวางแผน 2) ขั้นการพัฒนาและการดำเนินการ และ 3) ขั้นการประเมินผลและ รายงานผล ได้ชุดกิจกรรม Good fine สบายดี : 5 วิธีสุขภาพดี สมวัย ประกอบด้วย 1) กิจกรรมพฤติกรรมดี ซึ่วมีสุข (Good Behavior) 2) กิจกรรมดูแลดี ป้องกันโรค (Good Care) 3) กิจกรรมเข้าถึง รู้ได้ ใช้เป็น (Good Technology) 4) กิจกรรมแข็งแรงไปด้วยกัน (Good Relationship) และ 5) กิจกรรมแนวทางดี พี่ทำตลอด (Good Self Reliance)

ตอนที่ 3 ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

ผลการนำกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 คน เป็นเวลา 15 ชั่วโมง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ได้คะแนน การทำแบบทดสอบก่อนเข้าร่วมกิจกรรม เฉลี่ย 29.07 คะแนน และได้คะแนนการทำแบบทดสอบฉบับเดียวกัน ภายหลังเข้าร่วมกิจกรรม เฉลี่ย 41.85 คะแนน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนจาก การทำแบบทดสอบและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแสดงว่าผู้สูงอายุมีคะแนนภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. อภิปรายผลการศึกษาสภาพ ความต้องการ และปัญหาในการพัฒนานักกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

1.1 สภาพการรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

สภาพการรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากการศึกษานี้เป็นการศึกษา ผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชนที่เป็นองค์กรต้นแบบด้านการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยสอดคล้องกับการศึกษาของแสงเดือน กิ่งแก้ว (2559) ที่พบว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางสุขภาพในระดับสูงหรือเพียงพอ จะสามารถแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพได้ด้วยตนเอง จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และเข้าใจความรู้ / ข่าวสารทางสุขภาพสามารถตัดสินใจเลือกข้อมูลทางสุขภาพเพื่อดูแลสุขภาพของตนเองได้เหมาะสม รวมทั้งสามารถนำความรู้มาสู่การดูแลสุขภาพของตนเองให้เหมาะสมกับสุขภาพได้

1.2 ความต้องการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

จากการศึกษาความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสุขภาพ พบว่า ผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน มีความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสุขภาพใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านทักษะวัฒนธรรม แบบแผนการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ 2) ด้านทักษะการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรค 3) ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อ 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว องค์กร ที่สนับสนุนดูแลสุขภาพ และ 5) ด้านทักษะการตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของวรรณศิริ นิลเนตร (2554) ที่ได้ชี้ให้เห็นว่าคุณลักษณะและองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสุขภาพ ได้แก่ 1) ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพและการป้องกันโรค 2) ด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ 3) ด้านการสื่อสารข้อมูลสุขภาพ 4) ด้านการตัดสินใจ 5) ด้านการจัดการตนเอง และ 6) ด้านการรู้เท่าทันสื่อ

1.3 ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

จากการศึกษาปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน พบว่า ผู้สูงอายุประสบปัญหาสุขภาพจากการทำงาน ปัญหาความไม่ปลอดภัยจากการทำงาน และปัญหาจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560) ที่กล่าวว่าผู้สูงอายุประสบกับปัญหาความไม่ปลอดภัยในการทำงาน โดยผู้สูงอายุที่ทำงาน ทั้งเพศชาย และเพศหญิง ส่วนใหญ่มีปัญหาการได้รับสารเคมีเป็นพิษ รวมถึงมีการใช้เครื่องจักร เครื่องมือที่เป็นอันตราย ส่งผลต่ออันตรายของระบบหุระบบตา และประสบกับปัญหาสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดย ผู้สูงอายุมีปัญหาในเรื่องอิริยาบถในการทำงาน การทำงานมีฝุ่น คิววัน กลิ่น และมีแสงสว่างไม่พอ

2. การพัฒนานักกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษาของบูน (Boone) มาเป็นกรอบแนวคิดและดำเนินการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนของการพัฒนาโปรแกรม ซึ่งผู้วิจัยศึกษาแนวคิดการศึกษานอกระบบและการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า การเรียนรู้จำเป็นต้องศึกษาความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามความต้องการที่แท้จริง และสามารถนำไปใช้ได้ สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น คือเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาความรู้เป็นหลัก มุ่งพัฒนาความสามารถพื้นฐานของปัจเจกบุคคล เน้นการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงที่องค์ความรู้ เจตคติ ในปัจเจกบุคคล และผู้วิจัยยังใช้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนผู้ใหญ่ ของ Knowles (1984) มาใช้เป็นแนวทางของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุนั้น จำเป็นต้องมีลักษณะที่แตกต่างเนื่องจากผู้สูงอายุมีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่แน่นอน ดังนั้นผู้สูงอายุจะเรียนเฉพาะในสิ่งที่เห็นว่าเป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ทันทีทันใด และหลักการที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุต้องเป็นไปเพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าใจในกระบวนการสุขภาพตามธรรมชาติ และกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามขั้นตอน เพื่อการป้องกัน แก้ไข ดูแลตัวเอง และการเตรียมตัวก่อนวัยสูงอายุ และเพื่อการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ สามารถมีส่วนร่วมในสังคมได้เป็นอย่างดี (ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ และสุภาพรณ น้อยอำแพง, 2551) และผู้วิจัยได้นำแนวคิดการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพมาใช้ในการงานวิจัย เพราะ การที่คนเราจะมีสุขภาพที่แข็งแรงได้นั้นจะต้องมีการรู้เท่าทันสุขภาพ (Health literacy) เนื่องจากการพัฒนาทักษะทางสุขภาพที่ถูกต้องเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งการรู้เท่าทันสุขภาพ (Health literacy) จะมีผลโดยตรงทำให้ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมด้านสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง ทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดีขึ้น มีพฤติกรรมในการปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพที่ถูกต้อง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

3. ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน

ผู้สูงอายุมีคะแนนภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 5 ด้าน จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นนั้นมีผลต่อความรู้ ทักษะการปฏิบัติ และเจตคติเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ได้เริ่มจากการวิเคราะห์สภาพ ความต้องการ และปัญหาการรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน มาเป็นข้อมูลในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบกับการมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การฝึกปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้สื่อออนไลน์ การอภิปรายกลุ่ม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้สูงอายุ โดยมีการกำหนดระยะเวลา และจัดสถานที่สิ่งแวดล้อมที่มีความสอดคล้องกับกิจกรรม ดังนั้นจึงทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน มีความคิดเห็นว่าเป็นประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม ในเรื่องของการนำไปใช้ในการทำงาน และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับมากที่สุด โดยชอบที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพ รวมทั้งร่วมออกแบบวิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์เนื้อหาสาระทั้งจากชีวิตการทำงาน และชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชน พร้อมทั้งควรให้เวลากับผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชนในการสะท้อนทั้งความรู้ ความคิด และความรู้สึกที่มีต่อกิจกรรมให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมระยะยาว เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม
2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในองค์กรภาคเอกชนอื่น ๆ เนื่องจากในการศึกษารุ่นนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะองค์กรธุรกิจภาคเอกชน ที่ได้รับการยอมรับจากกระทรวงแรงงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ ว่าเป็นองค์กรต้นแบบด้านการจ้างงานผู้สูงอายุเท่านั้น เพื่อจะได้ทราบว่าผลที่ได้มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในภาครัฐ จะได้ทราบว่าผลที่ได้มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์แก่การนำไปใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุต่อไป
4. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุในองค์กรธุรกิจภาคเอกชนในครั้งนี้ สามารถนำไปพัฒนาใช้ในรูปแบบอื่นๆ เช่น การเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- บรรลุ ศิริพานิช. (2553). *คู่มือผู้สูงอายุฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ และสุภาพรณ น้อยอำแพง. (2551). *เอกสารสาระหลักการและแนวคิดประกอบการดำเนินงาน กคน: คัมภีร์ กคน เรื่องวิทยาผู้สูงอายุ*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2561. เข้าถึงได้จาก http://ebook.nfe.go.th/nfe_ebook/data_ebook/20/14_61_70.pdf.
- วรรณศิริ นิลเนตร. (2557). *ความฉลาดทางสุขภาพของผู้สูงอายุไทยในชมรมผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). *ภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี 2556*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2561. เข้าถึงได้จาก <http://social.nesdb.go.th/social/Portal>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *สรุปผลที่สำคัญ การทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560*. กทม. : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

แสงเดือน กิ่งแก้ว. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อรังหลายโรค*. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี.

Gazmararin JA, Baker DW, Wikkuams MV, Parker RM, Scott TL, Green DC, Fehrenbach SN, Ren J, & Koplan JP. (1999). *Health literacy among medicare enrollees in a managed care organization*. JAMA, 281(6), 545-51.

Knowles, M. (1984). *Andragogy in action*. San Francisco: Jossey-Bass.

WHO. (1998). *Health Promotion Glossar*. Geneva: WHO Publications.